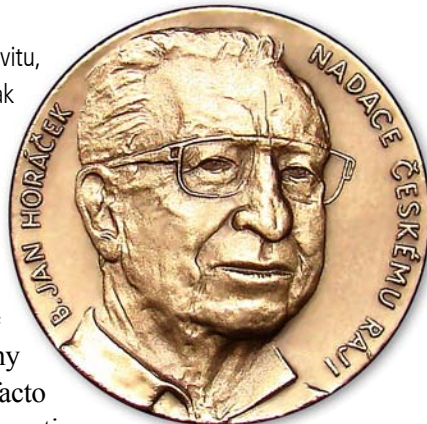

PRAEMIUM BOHEMIAE 2012 olympionikům

Bohumil Vybíral¹, Přírodovědecká fakulta Univerzity Hradec Králové

Nadace B. Jana Horáčka Českému ráji od roku 2001 každoročně koná velmi záslužnou aktivitu, když oceňuje nejlepší středoškolské přírodovědné talenty z celé České republiky. Děje se tak prostřednictvím prestižních cen PRAEMIUM BOHEMIAE.

Slavnost udílení cen za rok 2012 se tradičně konala na zámku Sychrov v úterý 4. prosince, tentokrát v den 88. výročí narození mecenáše a filantropa Bohuslava Jana Horáčka, zřizovatele Nadace. Za 12 ročníků této ojedinelé akce na podporu rozvoje přírodních věd u nejmladší generace Nadace udělila již 258 nadačních cen v celkové výši 4 miliony 300 tisíc Kč. Ceny studenti získávají za vynikající medailové úspěchy na mezinárodních (de facto světových) přírodovědných olympiádách: ve fyzice, chemii, biologii, matematice, informatice a od letošního roku rovněž v astronomii a astrofyzice. Cen bylo za 12 ročníků uděleno již 258, avšak oceněných studentů je „jen“ 174. To proto, že mnohým nadaným a pilným studentům se podařilo nadační cenu získat opakovaně, protože na mezinárodní olympiádě byli úspěšní v různých letech anebo dokonce v témže roce, když uspěli na dvou různých olympiádách (v tomto případě je nadační cena dvojitá). Za rok 2012 jsou dvojitě ceny tři: získali je studenti Stanislav Fořt, Jakub Vošmera a Martin Raszyk za medaile na 6. Mezinárodní astronomické a astrofyzikální olympiádě v Brazílii a současně za medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku. Roku 2012 cenu PRAEMIUM BOHEMIAE získal již po páté chemik Ondřej Hák, absolvent gymnázia a SOŠ v Hořicích v Podkrkonoší, nyní student University of Cambridge, z toho 3 ceny dostal za 3 zlaté medaile na chemické olympiádě. Celkem čtyřnásobně úspěšný byl i roku 2012 oceněný chemik František Petrouš, absolvent Gymnázia v Českých Budějovicích, Jírovcova ul., student VŠChT v Praze, z toho 3 ceny za 3 zlaté medaile na světové soutěži v chemii a jednu mimořádnou za zlatý úspěch na soutěži EUSO.

Obr. 1 – Část studentů, oceněných cenami PRAEMIUM BOHEMIAE v roce 2012 (foto B. Vybíral)

¹ Bohumil.Vybiral@uhk.cz

Roku 2012 bylo cenami PRAEMIUM BOHEMIAE oceněno 23 studentů (z toho 4 dívky za úspěch v biologii) a udělených nadačních cen bylo 26. Z toho počtu je 23 cen řádných, udělených takto: 3 ceny za získání zlaté medaile, 11 za stříbrné a 9 za bronzové medaile. Tři mimořádné ceny za zlatý úspěch získali členové tříčlenného týmu na Evropské přírodovědné soutěži EUSO (úspěch na této „jen“ evropské soutěži se podle statutu Nadace běžně neoceňuje). Cena sestává ze tří částí: diplomu, medaile B. J. Horáčka (zlatá, stříbrná nebo bronzová se jménem oceněného studenta) a finanční odměny, která je za zlatou medaili 30 tisíc Kč, za stříbrnou 15 tisíc Kč a za bronzovou 10 tisíc Kč. Tři letošní mimořádné ceny měly hodnotu rovněž po 10 tisících Kč a udělovaly se bez medaile. Celková finanční hodnota cen vyplacených studentům je 375 tisíc Kč.

Nyní uvedu krátký přehled mezinárodních přírodovědných olympiád, na nichž čeští studenti dosáhli významných medailových úspěchů. *Mezinárodní fyzikální olympiáda* (IPhO), v roce 2012 v pořadí již 43., se konala v Estonsku za účasti 378 studentů z 81 států pěti kontinentů. Pět českých studentů dosáhlo vynikajícího úspěchu získáním 4 stříbrných a 1 bronzové medaile. *Chemie* měla roku 2012 již 44. ročník mezinárodní olympiády (IChO); soutěž se konala v USA, ve Washingtonu, za účasti 283 studentů ze 75 zemí světa. Čtyři čeští studenti dosáhli vynikajícího úspěchu získáním 1 zlaté, 2 stříbrných a 1 bronzové medaile. *Mezinárodní biologická olympiáda* (IBO), v pořadí 23., hostil Singapur. Zúčastnilo se jí 239 studentů z 59 států. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 1 stříbrnou a 3 bronzové medaile. Nejstarší a nejrozsáhlejší mezinárodní olympiáda – *matematická* (IMO) – měla již 53. ročník. Konala se v Argentině za účasti 548 soutěžících ze 100 států pěti kontinentů. Šestičlenné české družstvo bylo také úspěšné. Naši

Obr. 2 – Dvě ze čtyř oceněných dívek: bioložky stříbrná Magdaléna Holcová a bronzová Lenka Čurnová (foto B. Vybíral)

Obr. 3 – Pódium divadla na zámku Sychrov při udělení cen. Zleva: J. Nýltová, moderátorka a hudebnice, Mgr. F. Horáček, předseda správní rady, J. Horáček, syn zakladatele, prof. B. Vybíral, organizátor akce, Ing. L. Šubert, jednatel správní rady (foto J. Kříž)

matematici přivezli 1 stříbrnou a 1 bronzovou medaili. *Mezinárodní olympiádu v informatice* (IOI), která v roce 2012 měla 24. ročník, hostila Itálie. Soutěže se zúčastnilo 317 studentů z 81 států. Čtyři čeští reprezentanti přivezli 1 stříbrnou a 2 bronzové medaile. *Mezinárodní olympiádu v astronomii a astrofyzice* (IOAA), v pořadí 6., hostila Brazílie za účasti 124 soutěžících z 27 vyspělých států světa. Pět českých studentů dosáhlo vynikajícího úspěchu získáním pěti medailí: 2 zlatých, 2 stříbrných a 1 bronzové. Tři mimořádné nadační ceny byly v roce 2012 uděleny českému týmu, který získal zlaté medaile na 10. *Evropské přírodovědné soutěži* (EUSO). Soutěž hostila Litva a zúčastnilo se jí 44 tříčlenných družstev z 22 zemí Evropské unie. Druhý český tým byl bronzový.

Udílení cen Praemium Bohemiae se tradičně neslo ve slavnostním duchu. Slavnosti se kromě studentů a jejich blízkých zúčastnili představitelé Učené společnosti České republiky (US), Rady vědeckých společností České republiky (RVS) a zástupci Jednoty českých matematiků a fyziků (JČMF). Přítomni byli také představitelé jednotlivých přírodovědných olympiád a zástupci veřejného života. Pozdravné projevy přednesli: předseda US prof. ThDr. Petr Pokorný, DrSc., předseda RVS prof. MUDr. Ivo Hána, CSc., zástupce JČMF RNDr. Jan Kříž, Ph.D. a zástupce České astronomické společnosti Ing. Jan Kožuško – rovněž jako dík za roku 2012 poprvé řádně oceněné olympioniky olympiády z astronomie a astrofyziky. Přírodovědné olympiády a jejich světové soutěže v roce 2012 představil prof. Ing. Bohumil Vybíral, CSc. O akci udílení cen informovala také Česká televize v hlavním večerním zpravodajském bloku, a to již dne 4. prosince 2012 (viz Archiv ČT: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/212411000101204/obsah/233326-oceneni-pro-nejlepsiprirodovedce/>).

Obr. 4 – Studenti fyziky a astronomové, ocenění Praemium Bohemiae 2012: S. Fořt, J. Vošmera, M. Raszyk, O. Bartoš, L. Grund, F. Murár, L. Tímko, V. Wohlath (foto B. Vybíral)

Nyní uvedu informace o studentech, oceněných cenami PRAEMIUM BOHEMIAE 2012 z oboru fyzika a astronomie/astrofyzika, na něž je zaměřen časopis *Školská fyzika*.

(1) **STANISLAV FOŘT** – **zlatá** medaile na 6. Mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice v Brazílii a **stříbrná** medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku, *cena*: (30 + 15) tisíc Kč, absolvent Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře, student University of Cambridge, Velká Británie, laureát PRAEMIUM BOHEMIAE 2011 za zlatou a stříbrnou medaili. (2) **JAKUB VOŠMERA** – **zlatá** medaile na 6. Mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice v Brazílii a **stříbrná** medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku, *cena*: (30 + 15) tisíc Kč, absolvent Gymnázia Matyáše Lercha v Brně, student University of Cambridge, Velká Británie, laureát PRAEMIUM BOHEMIAE 2011 za dvě stříbrné medaile. (3) **MARTIN RASZYK** – **stříbrná** medaile na 6. Mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice v Brazílii a **bronzová** medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku, *cena*: (15 + 10) tisíc Kč, student Gymnázia v Karviné – Novém Městě. (4) **ONDŘEJ BARTOŠ** – **stříbrná** medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku, *cena*: 15 tisíc Kč, absolvent Gymnázia ve Žďáru nad Sázavou, student Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy, laureát PRAEMIUM BOHEMIAE 2011 za bronzovou medaili. (5) **LUBOMÍR GRUND** – **stříbrná** medaile na 43. Mezinárodní fyzikální olympiádě v Estonsku, *cena*: 15 tisíc Kč, student Gymnázia Ch. Dopplera v Praze, laureát mimořádné PRAEMIUM BOHEMIAE 2010 za EUSO. (6) **FILIP MURÁR** – **stříbrná** medaile na 6. Mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice v Brazílii, *cena*: 15 tisíc Kč. Student Gymnázia v Třebíči, Masarykovo nám. (7) **LUKÁŠ TIMKO** – **bronzová** medaile na 6. Mezinárodní olympiádě v astronomii a astrofyzice v Brazílii, *cena*: 10 tisíc Kč, student Gymnázia Pierra de Coubertina v Táboře. (8) **VLADISLAV WOHLRATH** – **zlatá** medaile na 10. Evropské přírodovědné soutěži EUSO v Litvě, *mimořádná cena* PRAEMIUM BOHEMIAE 2012: 10 tisíc Kč, student Gymnázia v Rokycanech.

Na závěr připojím výňatek z děkovného projevu Františka Petrouše, laureáta PRAEMIUM BOHEMIAE 2012 za zlatou medaili na IChO ve Washingtonu, USA (je rovněž fyzikem, neboť na celostátním kole FO v Pardubicích roku 2012 patřil do skupiny vítězů této soutěže):

„Rád bych vás na této velkolepé akci pozdravil jménem 23 velkoryse oceněných studentů. Dvacet tři je velmi úctyhodné číslo a věřím, že každý z nás je vděčný, že jsme se stali laureáty ocenění PRAEMIUM BOHEMIAE. Chci vyjádřit za nás všechny hluboké poděkování Nadaci Bohuslava Jana Horáčka za to, že jako jedna z mála oceňuje úspěchy na poli vědy už od takto útlého věku. Věřím, že pro mnohé z nás to bude povzbuzení do další práce, pro mladší z nás snad i motivace do dalších ročníků olympiád. Na druhou stranu jsou tu i činnosti, které ani nikdo ocenit nemůže a přesto jsou mnohem důležitější, než vyhrát mezinárodní přírodovědnou olympiádu. Ba dokonce lze říct, že jsou nezbytnou podmínkou úspěchů, které si zde dnes připomínáme. Věřím, že mnohý z nás by tu dnes nebyl, pokud by ho rodiče nevychovali tak, že vzdělání je pro něj určitá hodnota. Na druhou stranu nikdo by si nedokázal vážit vzdělání, pokud by byl po celou dobu školní docházky získával pocit, že vědění je naprosto nezajímavá věc. Já děkuji moc i rodičům a učitelům, kteří nás k tomuto úspěchu dovedli. Někde na naší cestě však nastal zlom, kdy to již nebylo na jejich zodpovědnosti, ale přímo na naší touze proniknout do vědy dále, než umožňují školní lavice. Chci vyjádřit své díky i každému, kdo nám kdy nasadil brouka do hlavy, kdo nám pověděl o zajímavém soustředění, nebo nám vysvětlil záhady, které byly nad naše síly. Děkuji i organizátorům předmětových olympiád, kteří ve svém volném čase vymýšlí užitečnou zábavu pro nás řešitele. Díky vám moc všem.“

Obr. 5 – František Petrouš (foto B. Vybíral)